

## 6 Kernongeval

crisistypen	<ul style="list-style-type: none"><li>• (dreigend) kernongeval</li></ul>
bevoegd gezag	<ul style="list-style-type: none"><li>• categorie A-object<ul style="list-style-type: none"><li>• minister I&amp;M (coördinatie)</li><li>• elke minister op zijn terrein</li><li>• voorzitter veiligheidsregio</li></ul></li><li>• categorie B-object<ul style="list-style-type: none"><li>• burgemeester of voorzitter veiligheidsregio</li></ul></li></ul>
soorten maatregelen	<ul style="list-style-type: none"><li>• alle benodigde maatregelen op de getroffen beleidsterreinen</li><li>• bevelen aan beheerders van objecten</li></ul>

### Indeling kernongevallen en bevoegd gezag

Kernongevallen zijn verdeeld in twee typen: ongevallen met categorie A-objecten en ongevallen met categorie B-objecten.

- Bestrijding van een ongeval met categorie A-objecten vindt centraal plaats (ministers onder coördinatie van I&M), in samenwerking met het regionale gezag.  
Onder categorie A-objecten vallen de in werking zijnde kerncentrales in en nabij Nederland, onderzoeksreactoren, satellieten en schepen die gebruik maken van kernenergie.
- Objecten in het buitenland worden als categorie A-object behandeld.
- Bestrijding van een ongeval met categorie B-objecten vindt decentraal plaats (burgemeester of voorzitter veiligheidsregio), waarbij kan worden besloten het ongeval te bestrijden als een ongeval met een categorie A-object.  
Onder categorie B-objecten vallen alle andere objecten dan categorie A-objecten waar sprake is van de aanwezigheid van radioactieve stoffen, zoals installaties voor uraniumverrijking, verwerking en

opslag van radioactieve stoffen en transporten.

### Nationale coördinatie en nationale maatregelen

- Op centraal niveau berust de coördinatie bij de minister van I&M. Elke minister kan op zijn terrein de nodige maatregelen treffen, in overleg met de minister van I&M en met de betrokken voorzitter veiligheidsregio en commissaris van de Koningin, tenzij spoed overleg onmogelijk maakt. Het kan onder meer de volgende maatregelen betreffen:
  - toegang van mensen, dieren, planten, goederen tot verontreinigd gebied
  - verblijf binnenshuis van mens en dier
  - brengen van mensen, dieren, planten, goederen binnen verontreinigd gebied naar elders binnen of buiten dit gebied
  - ontsmetten mensen, dieren, goederen
  - verstrekken beschermende stoffen aan mensen
  - geneeskundig, veterinaire onderzoek
  - begraven, verbranden, bewaren, behandelen, vervoeren van lijken

- versnellen afvoer of doorspoelen van verontreinigd oppervlaktewater
- beschermen oppervlaktewater en drinkwatervoorziening
- maatregelen t.a.v. onttrekken primair slib aan slibverwerkingsproces
- verbieden, beperken gebruik oppervlaktewater
- maatregelen telen, oogsten land- en tuinbouwproducten; sluiten van kassen; weiden, vangen, slachten van dieren en vissen
- De commissaris van de Koningin, de voorzitter veiligheidsregio, de burgemeester, het dagelijks bestuur van het waterschap en van andere openbare lichamen verlenen hun medewerking aan de uitvoering en handhaving van door een minister getroffen maatregelen.

#### **Burgemeester, voorzitter veiligheidsregio**

- Bij een ongeval met een categorie B-object kan de burgemeester of voorzitter veiligheidsregio gebruik maken van zijn algemene bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde en de openbare veiligheid.
- Een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio die bij een ongeval met een categorie B-object maatregelen treft, meldt dat aan de minister van I&M, aan de minister wie het aangaat en aan de commissaris van de Koningin.
- Een voorzitter veiligheidsregio kan bij een ongeval met een categorie A-object ook maatregelen treffen en voorschriften uitvaardigen ten aanzien van de gevolgen (niet jegens de beheerder van een object). Hij trekt deze voorschriften in en beëindigt de door hem getroffen maatregelen zodra een minister overeenkomstige regels stelt of maatregelen treft, of aan hem meedeelt de voorschriften in te

trekken of de maatregelen te beëindigen.

#### **Bevel aan beheerder van object**

- Het geven van een bevel aan de beheerder van een categorie A-object door de minister van I&M gebeurt tezamen met de minister van SZW indien de gevolgen van het ongeval zich waarschijnlijk zullen beperken tot de veiligheid binnen de betrokken inrichting. Een burgemeester kan de minister(s) verzoeken van deze bevoegdheid gebruik te maken.
- Het geven van een bevel aan de beheerder van een categorie A-object door de minister van Defensie gebeurt in overeenstemming met de ministers van I&M en van V&J; een burgemeester kan de minister verzoeken van deze bevoegdheid gebruik te maken.
- De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio kan op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid een bevel geven aan een beheerder van een categorie B-object.

#### **Maatregelen ten aanzien van oppervlaktewateren**

- Naast maatregelen ten aanzien van oppervlaktewateren bij een ongeval met een categorie A object (zie hierboven), kan een beheerder maatregelen treffen bij een ongeval met een categorie B object. Het betreft onder meer:
  - versnellen afvoer of doorspoelen van verontreinigd oppervlaktewater
  - beschermen oppervlaktewater en drinkwatervoorziening
  - maatregelen t.a.v. onttrekken primair slib aan slibverwerkingsproces
  - verbieden, beperken gebruik oppervlaktewater

#### **Relatie met regionaal beleidsteam en commissaris van de Koningin**

- De regionale VROM-inspecteur is tevens rijksheer voor I&M: hij

vertegenwoordigt de minister in een regionaal beleidsteam.

- Voor de relatie rijksheer I&M – commissaris van de Koningin, zie *bestuurlijke netwerkkaart rampenbestrijding algemeen & handhaving openbare orde*.
- Indien een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio een maatregel of het optreden van een rijksheer onverantwoord acht, kan hij:
  - op grond van zijn eigen noodbevoegdheden binnen het domein van openbare orde en veiligheid een bevel geven of voorschriften uitvaardigen en daarbij binnen dat kader die rijksheer dwingend bijsturen
  - aan de commissaris verzoeken te interveniëren. De commissaris kan een aanwijzing geven inzake

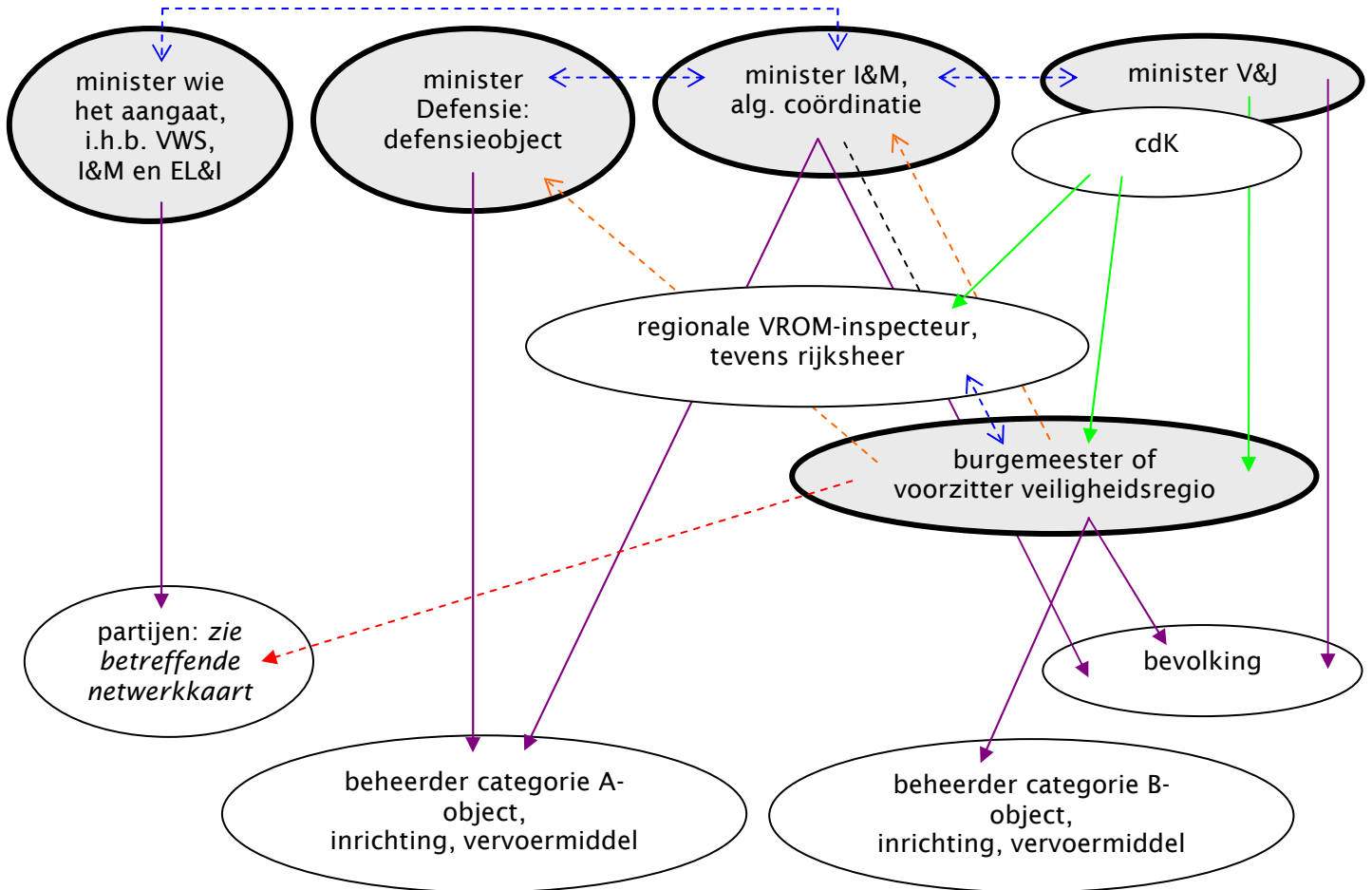
samenwerking of – voor wat betreft de maatregelen zelf – overleg voeren met die andere partij of ‘bovenlangs’ verzoeken jegens die andere partij dwingend op te treden.

- Vice versa, als een rijksheer, in het bijzonder de regionale inspecteur, een maatregel van een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio onverantwoord acht, kan hij verzoeken dat de commissaris ingrijpt. Een minister, in het bijzonder de minister van I&M, kan aan de minister van V&J verzoeken in te grijpen.

**Functionele ketens  
i.h.b. gezondheidszorg,  
voedsel, dieren,  
oppervlaktewater**

**Kernongevallenbestrijding ·  
Defensieobjecten  
Alg. coördinatie  
en drinkwater**

**Algemene keten  
(bevolkingszorg)**



- > Informatie en afstemming
- Interne lijnen
- > Maatregelen jegens bevolking / bedrijven
- - - -> Verzoek treffen van maatregelen jegens beheerder object door burgemeester
- - - -> Maatregelen voorzitter veiligheidsregio totdat betreffende minister optreedt of corrigeert
- > Bestuurlijk toezicht, tevens onderlinge informatie

## Bijlage 6: bestuurlijke aandachtspunten kernongeval

### bestuurlijke maatregelen

- Een incident waarbij straling vrijkomt kan gevolgen hebben voor verschillende sectoren, waaronder de volksgezondheid, de voedselketen, drinkwater en oppervlaktewater.

Het is essentieel dat een totaalbeeld wordt gevormd van alle directe effecten en neveneffecten met knelpunten, geplaatst in een tijdbalk:

- feiten: na hoeveel uur zijn waar problemen te verwachten
- netwerk: welke sectoren / ketens zijn getroffen en bepaal (aan de hand van de betreffende netwerkkaart) wie in een keten verantwoordelijk is voor het treffen van maatregelen
- netwerk: bepaal de rol van het openbaar bestuur en de maatregelen die van het bestuur worden verwacht
- Naast beschermingmaatregelen voor en mogelijke evacuatie van de bevolking is het van groot belang bij het treffen van maatregelen risico's voor hulpverleners te kennen en te vermijden.
- Het op sterkte blijven van de hulpdiensten en van de bredere crisisorganisatie hangt nauw samen met informatie over en maatregelen ten behoeve van gezinnen van hulpverleners en leden van crisisstaven.
- De locatie van de crisisorganisatie zelf is afhankelijk van het incident en windrichting.
- Bij een groter kernongeval zal grote en onmiddellijke vraag ontstaan naar jodiumtabletten (jodiumprofylaxe).  
Problemen ten aanzien van beschikbaarheid en distributie daarvan zullen leiden tot grote onrust.  
Het regelen van beschikbaarheid en distributie tezamen met begeleidende informatie over gebruik, nut en noodzaak is cruciaal.

### zichtbaarheid bestuur, media en informatievoorziening

- Een incident waarbij straling vrijkomt kan leiden tot (grote) maatschappelijke onrust.  
De feitelijke straling en de verspreiding daarvan kan sterk verschillen afhankelijk van het object, het incident en weersomstandigheden, maar in alle gevallen is crisiscommunicatie cruciaal.
- Crisiscommunicatie is ook cruciaal indien er geen sprake zou zijn van risico's.

- Jegens slachtoffers en verwanten en ten aanzien van de bevolking in het algemeen: ook indien sprake is van een ongeval met een categorie A-object is de directe zichtbaarheid van burgemeester en voorzitter veiligheidsregio als boegbeeld openbaar bestuur essentieel.

#### coördinatie

- Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: draag zorg voor coördinatie met de betrokken sectoren en organisaties (waaronder de rijksheren) op grond van het overzicht van effecten / neveneffecten.
- Betrokken functionele ketens: stem maatregelen af met het openbaar bestuur.
- Bij een kernongeval fungeert een burgemeester of voorzitter veiligheidsregio in twee verschillende ketens (algemeen en functioneel: kernongevallenbestrijding).  
Bij een ongeval met een categorie A-object zal de voorzitter veiligheidsregio te maken krijgen met maatregelen van ministers elk op hun terrein en met de commissaris van de Koningin namens de minister van V&J.
- Is de commissaris van de Koningin geïnformeerd over ontwikkelingen?  
Is de rechtstreekse lijn van commissaris met burgemeester / voorzitter en minister beschikbaar?
- Burgemeester / voorzitter veiligheidsregio: bewaak de coördinatie met de Onderzoeksraad voor veiligheid en betrokken inspecties.

**Versie:** 2011-1

**Uitgave:** Provincies Noord-Holland en Flevoland

**Auteur:** Ernst Brainich

**Contact:** Tel.: (023) 514 47 25

E-mailadres: kab@noord-holland.nl

Internetadres: www.noord-holland.nl